

Starten in het secundair onderwijs

Jij bent de gids voor je leerlingen op weg naar het SO!

Jij bent de gids voor je leerlingen op weg naar het SO,

Om jullie als leerkracht te ondersteunen bij het informeren en begeleiden van leerlingen in het studiekeuzeprocess bieden we dit draaiboek met bijhorende materialen aan. Dit kunnen jullie vrijblijvend gebruiken in de klas. Mogelijks gebruiken jullie in de klas momenteel eigen materialen of andere reeds bestaande materialen (zoals het boekje 'op stap naar het SO'). Ons aanbod kan hierop eventueel een aanvulling zijn, maar vervangt dit niet.

Leerlingen zo goed mogelijk voorbereiden op de overstap naar het secundair onderwijs door hen te begeleiden in hun keuzeprocess is essentieel.

6 studiekeuzetaken

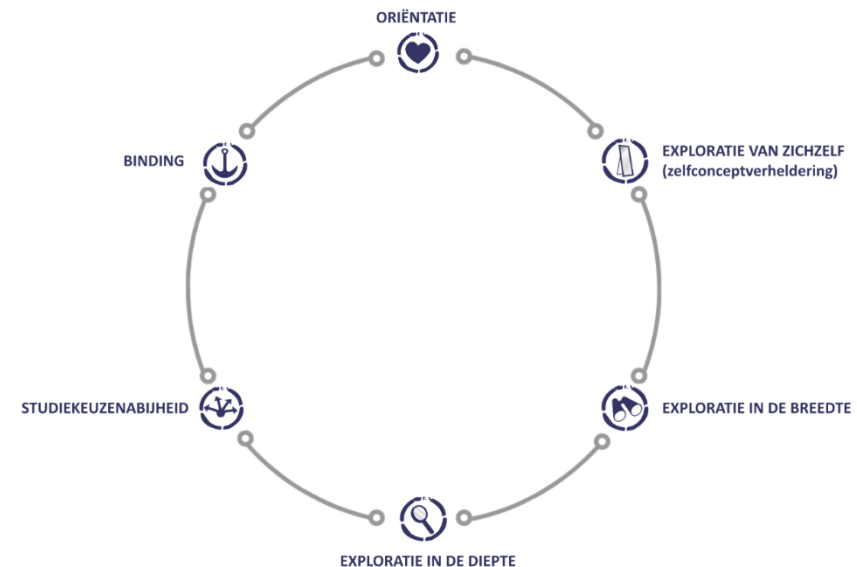
Om een goede studiekeuze te maken doorlopen leerlingen zes keuzetaken.

Leerlingen doorlopen de keuzetaken tijdens hun onderwijsloopbaan vele malen en zelden in volgorde. Het is normaal en helemaal oké dat leerlingen van de ene taak naar de andere springen. Maar voor veel leerlingen zal het nodig zijn dat je hen begeleidt in hun keuzeprocess, zodat ze alle keuzetaken kwaliteitsvol uitvoeren.

Leerlingen in de basisschool moeten uiteraard nog geen keuze voor een bepaalde studierichting maken. Toch lichten we de zes studiekeuzetaken hier toe. Zo kun je je een goed beeld vormen over de manier waarop het maken van een studiekeuze op termijn verloopt.

In het studiekeuzeproces doorlopen de leerlingen 6 studiekeuzetaken.

1. **Oriënteren:** de leerling wordt zich bewust van het feit dat hij voor een belangrijke keuze staat.
2. **Exploreren van zichzelf:** om een goede keuze te kunnen maken, moet de leerling nadenken over zichzelf, onder meer over wat hij graag doet en wat hij goed kan.
3. **Exploreren in de breedte:** de leerling zoekt naar algemene informatie over de verschillende mogelijke studierichtingen en verschillende beroepen die er bestaan.
4. **Exploreren in de diepte:** de leerling zoomt in op een aantal studierichtingen die hem interesseren en vraagt hierbij meer gedetailleerde informatie op.
5. **Studiekeuzenabijheid:** op basis van alle info hakt de leerling de knoop door.
6. **Binding.** Na het maken van een keuze moet de leerling zich verankeren met zijn keuze.

In dit draaiboek kiezen we ervoor om onze informatie op te delen in drie delen: het keuzeproces, de structuur van het SO en hulpbronnen. Deze kunnen op verschillende momenten in het schooljaar in de klas aan bod komen. In elk van deze drie onderwerpen wordt gewerkt aan één of meerdere studiekeuzetaken. We koppelen er ook soms een “*Challenge*” aan. Het doel hiervan is om op een ludieke manier de informatie te verwerken én de brug naar de thuiscontext slaan. Zo kunnen jullie ook de evolutie en betrokkenheid van ouders bij het studiekeuzeproces van hun zoon/dochter opvolgen en indien nodig even bijsturen.

Praktisch: wanneer jullie een blauwe onderlijnde tekst zien, zit hier vaak een hyperlink achter verstopt. We wensen jullie alvast een fijn studiekeuzetraject met de leerlingen!

UITGEWERKTE MATERIALEN

Er zijn verschillende werkboekjes op de markt waarin gewerkt wordt rond de studiekeuzetaken en de voorbereiding naar het secundair onderwijs. We vernoemen hier enkele voorbeelden.

[VCLB: op stap naar het SO](#)

[Wereldkanjers \(Plantyn\): mijn toekomst, mijn keuze](#)

[WOUW5 \(die Keure\): wat wordt het?](#)

KEUZEPROCES

STRUCTUUR S.O.
(MODERNISERING)

VIND EEN
GEPASTE SCHOOL

HULP OF INFO
NODIG

INHOUDSOPGAVE

Draaiboek voor leerkrachten - Studiekeuzebegeleiding	I
Inleiding	I
Deel 1: Keuzeproces	1
Naar de grote school	1
Een keuze maken	2
Interesses	3
Studiehouding	4
Challenges voor thuis	5
Deel 2: De structuur van het SO	6
Filmpje Van Basis naar Secundair onderwijs	6
Powerpoint Structuur Secundair onderwijs	7
Wat met mijn toekomst?	8
Deel 3: Hulpbronnen	9
Onderwijskiezer	9
Hulpbronnen bij schoolbezoeken	11
Hulp van het CLB	12
Challenge voor thuis	13

In dit deel komen enkele opdrachten of activiteiten aan bod om met de klas in gesprek te gaan over het studiekeuzeproces. Voel je vrij om met deze materialen aan de slag te gaan.

ORIENTATIE: warm maken voor het secundair onderwijs

Doelen:

- **Studiekeuzetaak: oriënteren**
- Leerlingen worden warm gemaakt om na te denken over de overstap naar het secundair onderwijs.
- Leerlingen leren stilstaan bij en nadenken over de mogelijke veranderingen die kunnen plaatsvinden bij een overstap naar het secundair.

Instructies van de leerkracht	Opdrachten/werkvormen
<p>Mogelijke intro's:</p> <p>Filmpje Klasse (2017): De overstap</p> <p>Filmpje Klasse (2010): De overstap</p> <p>Je kan de leerlingen bevragen: Wat verandert er allemaal wanneer jullie naar het SO gaan?</p> <ul style="list-style-type: none">- Onderweg naar school?- Op school?- In de klas?- Op de speelplaats?- Thuis? <p>Kortom er zijn veel veranderingen, ook keuzes die jullie moeten maken.</p> <p>Keuzes maken, kan je leren én moet je niet alleen doen.</p>	<p>Klasgesprek</p> <p>Mogelijke antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Zelf instaan voor vervoer, met de fiets of bus naar school.- Nieuwe vrienden, nieuwe klasgenoten.- Groter (of net kleiner) schoolgebouw, grotere speelplaats.- Meerdere leerkrachten, die je moet aanspreken met Meneer of Mevrouw- Veel nieuwe vakken.- Een vast lessenrooster, waarbij je vaak van lokaal moet veranderen (vaklokalen). Je zal je boekentas moeten maken, per dag.- Er wordt meer zelfstandigheid verwacht.- Er zal ook zeker meer verwacht worden op het vlak van studeren. Je moet thuis de lessen voorbereiden, de hoeveelheid leerstof is vaak groter, je moet regelmatig studeren...

ORIENTATIE: een studiekeuze maken

Doelen:

- **Studiekeuzetaak: oriënteren**
- Leerlingen leren welke verschillende elementen belangrijk zijn bij het maken van een keuze.
- Leerlingen kunnen een goede keuze maken op het einde van het studiekeuzetraject.

Instructies van de leerkracht	Opdrachten voor de leerlingen
<p>Wil je op een ludieke manier starten bij het bespreken van het maken van een keuze, dan kan je dit filmpje gebruiken:</p> <p>Trailer vanbasisnaarsecundair.be: Kiezen</p> <p>Hoe maak je een goede keuze?</p> <ul style="list-style-type: none">- Bv. hobby: hoe kies je dit? Waar hou je rekening mee? ☐ zie opdracht	<p>Je kan de leerlingen op het bord laten schrijven hoe ze bv. kiezen voor hun hobby.</p> <p>☐ In hun antwoorden kan je dan categorieën aanduiden als leerkracht om het gesprek verder te structureren, categorieën zoals bv. :</p> <ul style="list-style-type: none">- Praktische afweging/argumenten- Talenten- Interesses- Moeilijkheden- Sociale afweging- ...

Doelen:

- **Studiekeuzetaak: exploreren van zichzelf.**
- Leerlingen verkennen hun eigen talenten en interesses: schoolgebonden & niet- schoolgebonden.

Instructies van de leerkracht	Opdrachten voor de leerlingen
<p>De basis van een goede keuze = jezelf leren kennen.</p> <p>Kiezen doe je aan de hand van:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kwaliteiten/Talenten (= ruimer dan 'wat kan ik goed op school of in de klas')- Schoolse prestaties- Interesses <p>Op de website www.onderwijskiezer.be is een online belangstellingsvragenlijst te vinden:</p> <p> I Like basic is een vragenlijst waarmee leerlingen hun belangstelling kunnen verkennen.</p> <ul style="list-style-type: none">- tonen waar dit te vinden is + toelichten- Resultaat<ul style="list-style-type: none">▪ Grafiek met je resultaat per belangstellingsdomein▪ Link naar overeenkomstige studierichtingen. <p>Andere interessante website:</p> <ul style="list-style-type: none">- www.vanbasisnaarsecundair.be	<p>Verschillende opties:</p> <ul style="list-style-type: none">- Klasgesprek- Met materiaal aan de slag- I Like basic invullen- Online spel rond interesses en kwaliteiten : kr8cht- In groep mekaars 'vriendenboekje' invullen- Talentenfiches Klasse breng de talenten van je leerlingen in kaart

Doelen:

- **Studiekeuzetaken: exploreren van zichzelf.**
- Leerlingen worden bekend met het begrip studiehouding.
- Leerlingen ontwikkelen een reëel beeld over hun eigen studiehouding.

Instructies van de leerkracht	Opdrachten voor de leerlingen
<p>Wat is een studiehouding?</p> <p>Op de website www.onderwijskiezer.be vind je een online vragenlijst die peilt naar je motivatie om te leren en de manier waarop je leert:</p> <p>I study basic</p> <ul style="list-style-type: none">- tonen waar dit te vinden is + toelichten- 27 vragen, te beantwoorden met veel – soms – weinig- Resultaat:<ul style="list-style-type: none">▪ Cijfer op 20▪ Wordt vergeleken met groep leerlingen 6de leerjaar▪ Tips om je studiehouding te verbeteren indien nodig	<p>Verschillende opties:</p> <ul style="list-style-type: none">- Klasgesprek- I study basic invullen

CHALLENGES VOOR THUIS

Doelen:

- Verwerkingsopdracht met als doel de ouders betrekken bij het keuzeproces van hun zoon of dochter
- Terugkoppeling naar de klas mogelijk maken: hoever staat de leerling in het keuzeproces?

Challenges voor thuis

Ideeën:

1. Interview over studiekeuzes a.d.h.v. [de vragenronde](#) (materiaal van de website www.vanbasisnaarsecundair.be)

Vul samen met je mama/papa/tante/oom/buur/... het blaadje in. Kies iemand waarvan jij vindt dat die persoon een fijn en interessant beroep heeft, of iemand die een interessante studiekeuze heeft gemaakt. Neem een selfie van jezelf, samen met deze persoon. Bezorg deze foto, samen met het ingevulde blaadje, aan jouw leerkracht.

2. Invullen van de [I-like Basic](#) met je mama of papa

Vul samen met je mama/papa de "I Like" in. Ga vervolgens na welke belangstellingsdomeinen voor jou het grootst zijn, en welke studierichtingen daarbij aansluiten. Kies hier één studierichting uit die je interesseert en zoek hiervan het lessenrooster op.

Stuur de vragenlijst door naar je juf/meester, samen met een ludieke foto van jou en je mama/papa. Op die foto hou je een voorwerp vast dat te maken heeft met het belangstellingsdomein dat bij jou het grootst is. Vb. bij het domein 'talent' kan dit een boek zijn, bij 'sport' een tennisracket, ... wees creatief!

3. Invullen van de [I-study Basic](#) met je mama of papa

Vul samen met je mama/papa de "I Study" in. Bespreek vervolgens samen deze resultaten: had je deze score verwacht? Wat denkt mama/papa van deze score? Welke tips haal je hieruit voor het verdere schooljaar? Maak één concreet voornemen omtrent jouw studiemethode of motivatie en zet dit in grote letters op papier. Maak een selfie van jezelf en mama/papa die dit papier vasthoudt, en bezorg dit aan jouw leerkracht.

Hou rekening met kansengroepen bij deze huiswerkopdrachten.

EXPLORATIE IN DE BREEDTE: structuur secundair

Doelen:

- **Studiekeuzetaken: exploratie in de breedte**
- De leerlingen maken aan de hand van het filmpje kennis met de structuur van het secundair onderwijs.
- De leerlingen verdiepen zich in de structuur van het secundair onderwijs aan de hand van een PowerPoint.

Instructies van de leerkracht	Opdracht voor de leerlingen
<p>Je stelt de leerlingen een aantal vraagjes om te kijken over welke voorkennis ze beschikken: vb hoeveel leerjaren zijn er in het SO, wat zijn je keuzemogelijkheden na het zesde leerjaar...</p> <p>Je toont vervolgens het filmpje van de website www.vanbasisnaarsecundair.be</p> <p>Of je gebruikt het filmpje van VCLB (2020): Wegwijs in het SO.</p> <p>Je presenteert de PowerPoint die voorzien is van nota's.</p> <p>Verwerkingsopdracht: kahoot om na te gaan of de leerlingen beschikken over de juiste kennis over de structuur van het SO.</p> <p>KAHOOT KWIS</p>	<p>De leerlingen kijken aandachtig naar het filmpje.</p> <p>Meedenken en antwoorden tijdens de quiz.</p>

EXPLOREREN IN DE DIEPTE: wat met mijn toekomst?

Doelen:

- **Studiekeuzetaken: exploreren in de diepte.**
- De leerlingen kunnen aan de hand van de infografiek van het secundair onderwijs hun toekomstweg vertellen.

Instructies voor de leerkracht

Op de website www.deschoolbrug.be kan je de [infografiek](#) downloaden. Dit is ook een zeer handig instrument om te gebruiken in gesprek met ouders. Het document kan je gratis downloaden in 16 verschillende talen.
Dit document kan je ook aanreiken aan ouders bij het oudercontact.

Opdracht voor de leerling

Deze opdracht kan een huiswerkopdracht zijn waarbij ze in gesprek gaan met hun ouders over hun toekomst. (*“Challenge”*)

Het kan echter ook een **verwerkingsopdracht** zijn voor in de klas waarbij de leerlingen aan elkaar vertellen welke toekomstweg ze zichzelf zien afleggen.

Laat de leerlingen via onderwijsskiezer zoeken welke studiedomeinen en/of studierichtingen hen het meest interesseren.

VIND EEN
GEPASTE SCHOOL

HULP OF INFO
NODIG

Doelen:

- **Studiekeuzetaken: exploratie van zichzelf, exploratie in de breedte en diepte, studiekeuzenabijheid**
- Leerlingen leren de website kennen en weten welke info er te vinden is.
- Leerlingen leren de belangrijkste onderdelen van de website kennen: I like, I study, beroepen, structuur SO, scholenzoeker.
- Leerlingen kunnen hun belangstelling verkennen voor bepaalde beroepen en studierichtingen.
- Leerlingen kunnen de inhoud van concrete studierichtingen opzoeken.
- Leerlingen kunnen infomomenten van scholen terugvinden.

Instructies van de leerkracht	Opdrachten voor de leerlingen
<p>Je toont de website www.onderwijskiezer.be</p> <p>Je toont de belangrijkste onderdelen:</p> <p>Startpagina</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Online vragenlijsten: I like Basic, I study basic: enkel tonen, uitleg werd reeds gegeven in onderdeel 1 □ Informatie in de rand: hoe gebruik ik onderwijskiezer <p>Tabblad secundair onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> □ “eerste graad SO”: toont structuur SO met uitleg erbij □ “zoeken via” (studiedomein, belangstelling): bij elk van deze zoekmachines kom je bij studierichtingen terecht. Als je dan klikt op een studierichting, kan je hier info over terugvinden. <p><i>Kies een studierichting, waar wil je meer over weten?</i></p>	<p>De leerlingen volgen de instructie.</p> <p>Idealiter hebben ze zelf een computer bij de hand om mee te volgen.</p>

VIND EEN
GEPASTE SCHOOL

HULP OF INFO
NODIG

Per studierichting overloop je de tabbladen: Wat-situering-lessen-scholenzoeker-
toelating-attest-overgang-wat na?

HULPBRONNEN BIJ SCHOOLBEZOEKEN

- “scholenzoeeker SO”: toon hoe dit werkt, klik een schoolfiche aan en laat zien welke info erop staat: aanbod-infomomenten-extra info-clb. Laat zien dat je een link vindt naar de website van de school

Kies een regio/school. Waar wil je meer over weten?

Tabblad beroepen

- **Alfabetische beroepenlijst**

Kies een beroep uit deze lijst, waar wil je meer over weten?

- **Beroepenfilmpjes**

Welk filmpje zal ik eens tonen?

Tabblad favorietenmap KlasCement

[favorietenmap in KlasCement](#)

Maak enkele oefeningen omtrent het gebruik van onderwijskiezer

Voorbeelden:

- *Zoek op welke scholen er zijn in deze regio*
- *Wanneer is het opendeurdag op deze school: ...*
- *Hoeveel verdient een bakker?*
- *Zoek een overzicht van de structuur van het secundair onderwijs*
- *Zoek volgende studierichtingen op: ...*
- ...

[Tip: Bekijk hier hoe je onderwijskiezer kan raadplegen in een andere taal.](#)

HULPBRONNEN BIJ SCHOOLBEZOeken

Doelen:

- **Studiekeuzetaak: exploreren in de breedte en diepte, studiekeuzenabijheid.**
- Leerlingen leren de checklist van inspecteur Keus kennen en weten hoe ze dit moeten invullen.
- Leerlingen kunnen informatie over scholen opzoeken.
- Leerlingen kunnen een schoolbezoek beter voorbereiden.
- Leerlingen weten met welke factoren ze rekening moeten houden bij de schoolkeuze.
- Leerlingen kunnen scholen vergelijken.

Instructies voor de leerkracht

Opdrachten voor de leerlingen

VIND EEN
GEPASTE SCHOOL

HULP OF INFO
NODIG

HULPBRONNEN BIJ SCHOOLBEZOEKEN

Wat is voor jou belangrijk bij de keuze voor een school?

Komen tot volgende factoren:

- Studieaanbod
- Bereikbaarheid
- Grootte
- Type school
- Kosten
- Onderwijsnet
- Sfeer
- Begeleiding
- ...

Belangrijk dat je niet één weg volgt, maar alles naast mekaar zet!

Hoe kunnen we al deze dingen te weten komen als we een school gaan bezoeken?

Voorstellen van [de checklist van Inspecteur Keus](#)

Toon het filmpje: <https://vanbasisnaarsecundair.be/vind-een-school/checklist>

Toon het document en waar je dit kan vinden.

Wie heeft al een school gekozen? Waarom heb je die school gekozen?

Kies Raak: [stellingenspel](#). Bedoeld voor ouders maar deels ook bruikbaar bij leerlingen.

Geleid klasgesprek

HULP VAN HET CLB

Doelen:

- **Studiekeuzetaak: exploratie van zichzelf, exploreren in de breedte en diepte, studiekeuzenabijheid.**
- Leerlingen weten waarvoor ze bij het CLB terecht kunnen.
- Leerlingen weten hoe ze het CLB kunnen contacteren.
- Leerlingen leren de CLB chat kennen.

Instructies voor de leerkracht	Opdrachten voor de leerlingen
<p><i>Wie kent het CLB? Met welke vragen kan je daar terecht?</i></p> <p>Zo kan je het CLB contacteren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Via de website - Via de juf/meester - Via de CLB chat www.clbchat.be : toon website en openingsuren 	<p>Geleid klasgesprek</p>

CHALLENGE VOOR THUIS

Doelen:

- Verwerkingsopdracht met als doel de ouders betrekken bij het keuzeproces van hun zoon of dochter
- Terugkoppeling naar de klas mogelijk maken: hoever staat de leerling in het keuzeproces?

Challenge voor thuis:

Op zoek naar een school:

Neem een school in gedachten waar je graag naartoe wil gaan. Als je niet direct een school kent, kan je gaan zoeken op onderwijskiezer. Kom te weten wanneer de infodag is op deze school. Bezoek samen met je mama/papa de website van deze school en probeer [de checklist van inspecteur keus](#) in te vullen met de info die je hierop vindt. Het geeft niet als je niet alles kan invullen.

Ga op wandel met je mama/papa en neem een foto voor een schoolpoort (eender welke school), met de ingevulde checklist, als bewijs van deze challenge.

Stuur de checklist, samen met de foto, naar je juf/meester.

Hou rekening met kansengroepen bij deze huiswerkopdracht. Niet iedereen beschikt over een computer/fototoestel. Een tekening of tekst kan ook een foto vervangen.